

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uci dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 20. veliciga serpana 1863.

List 24.

Vneborzetje Marije Device.

Kar se je nebo začelo,
Kar že rajska luč gori;
Ni še bilo tak veselo,
Petje tako bilo ni.
Kakor danes, ko Marijo
Angelei v svet raj neso,
In kraljico počastijo
Čez nebesa in zemljo.

Za Marijo zdaj vzdignimo
Svoje serca v sveti raj,
V sveti pesmi jo častimo:
Bodi zdrava vekomaj!
Morska zvezda na tem svetu
Bila si popotnikam
Zdaj kraljica pri Očetu
Bodi ljuba Mati nam!

Zalostni iz solz doline
Se oziramo v nebo,
Kir nam serce bolečine
Vseki dan prebadajo;
O Marija, v raju sreče
Ne pozabi nas otrók,
Naj z nebes na zemljo teče
Blagoslov iz tvojih rok!

Le k Marii pribežimo,
Kadar serce nas boli,
Nji se v varstvo izročimo,
Če nam hudo se godi;
Sej je ona pomočnica,
Mati božje milosti,
Zemlje in nebes kraljica
Ki vsa milost 'z nje gori.

Kaj sirotej! še zdihuješ,
Kaj pa revež se solziš,
Kaj o grešnik obupuješ,
Kaj se grešnica bojiš?
Oh ne boj se, duša moja!
V sveti raj obrni se!
Tam Marija, Mati tvoja,
Prosi Jezusa za te.

O Marija! k tebi vpili
Bodemo popotniki,
V živih dneh in v smertni sili
Vselej nam pomagaj ti!
Kadar nam je slovo vzeti,
Zapustiti zemlje kraj,
Daj nam slavo tankaj peti,
O Marija, vekomaj!

Jožef Virk.

Slava Tebi.

Slava Tebi, Bog Gospod,
Naj razlega se povsod,
Si zvoli Marijo premilo
Mi v mater, nebeško hladilo;
Vse čase bom slavo Ti pel,
Se angele k petju privzel.
Tebe molim,
Ti obljubim
Te častiti vekomaj.

Bog, Ti vsega Gospodar!
Mene vzemi v slavn dar,
Le Ti si Marijo Devico
Povzdignil v mogočno kraljico.
Marijo kraljico spoznam,
Marijo za mater imam.
O Marija,
Solnčna sija
Za kraljico Te častim!

Dober si, moj Stvarnik res,
Dal kraljico mi nebes.
Preblaga Marija je sladka,
Marija v nebesa pot gladka,
Mi v revi hladilo pihlja
S preniliga svojga serca.
Mi v zavetje
K tebi svetje:
Slava Tebi, Bog, zato!

Dober si, presveti Bog!
Mene rešit' iz nadlog,

Si zročil me svoji nevesti,
Marii, Marii prezvesti.

Kar dobriga kdo si želi,
Mu Ti dodeliš po Marij'.

Serce moje
Slavo poje

Tebi, Bog, in čast Marij'.

Marešič.

Pravila,

po katerih se je ravnati pri umirajočih in pri merličih.

Spisuje Andrej Makarovič.

(Dalje.)

34. Vprašanje: Zakaj pokrijejo trugo s črnim pertom, ki ima bel križ na sredi?

Odgovor: 1) Mrtvaška obleka je vsih ljudi zadnja

2) V spomin, da se vsi mrtvi le po križu in zaščito Kristusa od zveličaja.

3) V spomin, da je Kristusova smert na križu našo smert v veselje spremenila. Črna barva, znamenje žalosti, ima na sredi belo barvo v znamenje križa.

35. Vpr.: Zakaj počiva truga na parah?

Odg.: 1) V znamenje, da je ranjki svoj cilj dosegel; popotnika nesejo k počitku.

2) V spomin, da je pogreb kerstu podoben. Pri kerstu so otroka v cerkev prinesli, le-ta ga je sprejela v svoje materno naročje, da bi njegovo dušo od smerti k življenju prinesla. Pri pogrebu nesejo človeka na pokopališče, ga denejo posvečeni zemlji v naročje, da bi se enkrat njegova duša s telesom v večno življenje povzignila.

36. Vpr.: Zakaj lepoticijo trugo z vencem in družimi kinči?

Odg. V znamenje, da je bil umerli z mnogoverstnimi čednostmi okinčan, posebno pa v znamenje deviške nedolžnosti, ktere ni umerli v grob pregrehe zakopal, ampak jo seboj nese v telesni grob. Tudi je to venec zmage v posvetnem boju. (Glej Tim. II. 4. 7). Duša, ki se je pri sv. kerstu in pri sv. Obhajilu s Kristusom zjediniła, ni bila nezvesta svojemu Zeninu.

37. Vpr.: Zakaj stoji truga pred hišo?

Odg.: S tem naznanjamo, da se človek na zadnje popotvanje napravlja. Zapusti hišo, v kateri je od nekdanj bival, za vselej jo zapusti, in podi se v ozko, mirno hišo, v kateri bo zapert do sodnjega dne. Iz le-té se bo enkrat podal pred občno sodbo, ktera ga bo vpeljala v veselo hišo nebeškega Očeta, ali pa potisnila v večni oginj.

38. Vpr.: Ktero barvo ima mašnikova štola pri pogrebu?

Odg.: Pri odraslih ljudeh černo, pri mladih pa belo barvo.

39. Vpr.: Kaj pomeni ta razloček?

Odg. Pri velikih merličih žaluje cerkev, ker ne vé, al

je duša z belim oblačilom nedolžnosti v nebesih, ali z oskrunjenim dalje od nebes. Pri malih merličih se cerkev veselila, ker je prepričana, da ni duša kerstne nedolžnosti zgubila, in de zato nebeško veselje živa.

40. Vpr. Kaj dela mašnik pri trugi?

Odg. Moli čez merliča, ga pokropi z blagoslovljeno vodo in ga pokadi.

41. Kaj pomeni kajenje?

Odg.: Cerkev želi, da bi bil umerli dober duh Kristusov (1. Kor. 2. 15.), dišeč po vsih keršanskih čednostih. Cerkev povzdiguje svoje molitve k Bogu, da bi dušo v rajski vert, v nebeško veselje sprejel.

42. Vpr. Kaj pomeni križ? (Glej 14. Vpr.)

Odg. Križ pomeni, da je Kristus naš voditelj, da ga moramo vsega le po njegovem terpljenju prositi.

43. Vpr. Zakaj gre mašnik pred trugo?

Odg.: V znamenje, da nas cerkev ne samo v življenje vpelje (pri sv. kerstu) in celi čas življenja za roko vodi, ampak tudi iz pozemeljskega življenja v večnost spremlja.

44. Vpr. Zakaj zvonijo zvonovi?

Odg.: Mertvaško zvonjenje nas opominja na glas trobente, ki bo enkrat trupla iz grobov klicala. Pri tem zvonjenju vidimo tudi, kako cerkev svoje otroke z zvonjenjem od prvega do zadnjega hipa vodi.

45. Vpr. Zakaj molijo in pojejo pri pogrebih?

Odg.: 1) Molijo zato, da bi duši večni mir izprosili; zatorej se sliši pri vsaki molitvi: „Gospod! daj jim večni mir i. t. d.“

2) Pojejo pa zato, da naznanijo, da ni naša žalost brez veselja upanja (1. Tes. 4. 12.), da ne obžalujemo samo mertvega, ampak de mu tudi srečo vošimo.

(Konec nasled.)

Četrti svet.

„Čudna reč; nekteremu je vse pripušeno, nekteremu pa kar nič ne. In da je to resnica, nisem le slišal, temveč skušnja lastna mi to spričuje. Naj zavrnem koga, kakor zasluži, hitro je zaméra; opomnim ktereга dolžnosti njegove, precej vidim, da mu s tem nisem ustrégel; ukažem to ali uno, sitnež bom psovan; in pokregam ktereга se tako rahlo, za zelo se mi tudi to šteje. Sploh naj počnem, kar koli hočem, povsod naletim s svojim svarjenjem, opominovanjem in poučevanjem; drugi pa krega, svari, to in uno očita, ali tudi se kaj napčnega počne, pa mu nihče nič ne zameri. Izgvorim torej le resnico s skušnjo poterjeno, ako rečem: nekterim je vse pripušeno, nekteremu pa kar nič ne.“ Tako smo slišali tožiti kdaj moža, kateremu je v moštvo, spoštenosti, priljudnosti in učenosti le malo enakih med nami.

Minulo je od tistega časa že mnogo let, pa prigodilo se je tudi med tem marsikaj, česar bi si skor da nikdo poprej sanjal ne bil, kar pa brez vpljiva za potomstvo ostati ne more. Zbudila se je med drugim, postavim, zavést narodna in narodi, ki so ravno se spali in dremali, stresli, zganili so se, ko da bi jih bila presunila moč električna, ter so se vzdignili in vstali iz predolzeга svojega spanja in dremanja. Prebujeni se predramijo popolnoma ter zavedó, in zdaj ogleddovaje se na vse strani se prestrašijo in milo se jim stori, ker vidijo, kako zelo zaostali da so za narodi bdečimi.

Moč, ki jo v sebi čutijo, volja in veselje, popraviti in poravnati zamujeno vse, jih sicer tolaži, in z neko nenavadno vnečo se poprijemajo dela ter se trudijo, da bi se povzdignili tako visoko v dušnem in znanstvenem razvitju, da jim več treba ne bo sranovati se pred izobraženimi narodi. Pa kar nenadoma se jim prično čudne zapreke nasproti staviti, in med njimi ena prvih neka osoda, podobna osodi zgoraj omenjenega gospoda. Kakor se je temu silo rado in mnogo za zelo jemalo, dasi tudi je imel ko spošten, ljudomil in keršansk mož le dobre, spoštene in blage namene, tako se je godilo in se še godi njim, ki se trudijo in boré, da bi

povzdignili na primérno stopnjo omike zaostale narode, pa prebujene, med kterimi je tudi naš narod slovenski. Tudi tu se zamore skorej reči: nekterim je pripušeno vse, drugim pa nič ne.

Slovenci, kterih zvestoba do cesarja in vlade njegove je bila in je še neoskrunjena, je bila in je še čista ko zlató, in nepremakljiva ko sinja skala, počno naj, kar koli hočejo, da to le zadéva narodno povzdigo in omiko, in tedaj tudi pravice, ki gredo narodu ko takemu, prec se jim jemlje tako početje za zelo, na pr. po krivičnih časnikih, nameni se jim podtikujejo napčni in nevarni, in zahtévanje njih, ki je vse pošteno in pravično, se psuje in v sum deva.

Zgledov bi se dalo dosti našteti, toda to tu izrečeno je tako očitna resnica, da jo vrabci žvižgajo po stréhah, in zato nemogoče jo tajiti. Ravno pa, ker je temu tako, tréba je boriteljem slovenskim paznim in modrim biti, kajti natolecvanje to in to šumenje je reč, strupu enaka, ven in ven nevarna, in le modrim, previdnim, serčnim možem nepremakljive, pa blage volje škodovati vsaj zdatno in veliko ne more. Tirjaj pa pravice, ki se sicer narodu dolgo priderževati ne morejo, brez ozira na zastarele navade, vkorenjene presodke itd.; zasmehovan in psovan bodeš, in v mnoge natolecvanja bodeš zalezal, hudi nameni se ti podtikovali bodo.

Previdno, pa neprejenljivo stopanje naprej po poti omike in izobriževanja na podlagi domači, pa tudi ravno tako previdno in postavno zahtévanje pravic, ki so narodu k razvitku njegovemu potrebne ko zrak človeku, je po tem takem prava pot, ki jo Slovenec hoditi mora, ako hoče, da ne bo brez potrebe v sumnjo pripravil sebe in naroda, da bo mašil usta nasprotnikom in v resnici koristil omiki. In to pravo pot hodi med drugim tudi duhovšina slovenska.

Modro, previdno, pošteno in postavno trudi se duhovšina v krogu svojem ko stari, vedno zvesti prijatelj in varh naroda slovenskega, za le-tega pravi prid in resnično omiko; ne strastno in brez ozira na ravno vladajoče razmere, in ne kar v tem hipu iše vse posloveniti, temveč pot, ktero duhovšina hodi, je pot neutrudene stanovitosti, pa tudi modre zmernosti, pot je ne draživna, ampak pomirovavna in postavna, ker pot je pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske. Na ti poti poslužuje se duhovšina pravic od visoke vlade danih, ne da bi kačila stran nasprotno, temuč vadila da bi jo malo po malo lepe in gladke slovensine; zmanjševala da bi nji, posebno v urednijah, slovensini sovražnega duha, ter ji čedalje bolj odkazovala, kako lahko in lepo se v slovensini uredvalo bode.

V ta namen dopiše-uje že marsikter duhoven pogosto gosposkam v slovenskem jeziku, in sicer nekatere reči ven in ven, druge pa z razločkom, in se tedaj tudi in vselej nemšine poslužuje tam, kjer svetujete kaj takega z ozirom na zdanje razmere pamet in previdnost.

Reč naša je reč vstavna, opéra se na pravico in resnico pod vodstvom ljubezni keršanske, in temu trojstvu služiti mora vsak kristjan, in na vsako stran, posebno pa še duhovnik.

To trojstvo kaže duhovšini v zadevi narodoljubja meje, katerih prestopiti nikdar ne smé in noče.

Vi duhovni, se je nekako očitalo, ste narodoljubi le v besedi, v djanju pa ste nemškutarji. Pri vas je še vse nemško, še zmiraj imate kerstne, poročne, mertvaške in druge bukve v nemškem jeziku, v nemšini uredujete, da si tudi je zdaj že marsikaj od te strani v slovensini pripušene, in potem tirjate, da bi mi drugi slovensko pisarili. Tako se je očitalo, kaj pa da, tje v en dan, brez premislika, ko da bi res vse tako bilo, ko da bi ne bilo nobenih zaprek in posebnih razmer, ktere se prezirati nikakor ne smejo in tudi ne morejo, kakor da bi bila kaka igrača, vse kar v hipu prestvariti, in bi duhovšina res v jeziku slovenskem prav nič ne pisarila, in ko da bi res mislili, kakor očitajo.

Če se prevdari vzrok enacih očitaj, se razvidi, da

je njih mati nejevolja, izvirajoča iz svesti, da pisari duhovšina zdaj tudi uredno v slovenščini, toda previdno, modro in postavno, in se ji za to ne more nič očitati.

Posebno smešno je pri tem očitvanju to, da so to reč pobrali nekteri rodoljubi, in so jo kar ko resnico in za gotovino vzeli ter jo ko tako brez vsega prevdarka ravno tako spet duhovščini, toraj njim očitati, ki ljubijo z njim vred narod domači in se trudijo za blagor njegov. Da bi se toraj kaj takega več ne pripetilo, da bi prijatelj prijatlu kaj več zaupal, in bi se rodoljubi med sabo ne kavalali, sebi in reči domači v škodo, nasprotnikom pa v smeh, nate naš svet:

Poznaš moža ko resničnega rodoljuba, in leti nanj kak sum v zadevi nezvestobe, mlačnosti, ali nespoštenosti; ne verjemi precej tega, in ne obsodi ga tje v on dan in prenaglo, temveč preiši poprej in prevdari to reč dobro, posebno, ako pride od nasprotne strani, ker znala bi se sicer sama nad sabo kaznovati tvoja nepremišljenost. V—l.

Kratko gledišče.

I. Skazovanje.

Šteif, Štajs in Štulež.

Šteif. Ne vém, zakaj se ta neumni svet odkriva, kadar merliča nesó; jest in mojci so nikolj ne odkrivamo.

Štajs. Jaz pa ne vém, zakaj ta neumni svet poklekuje, kadar gredo bolnika obhajati; jest in mojci nikolj ne poklekujemo.

Štulež. Jaz pa tudi ne vém, zakaj se ta neumni svet pred duhovni odkriva; jaz in mojci se nikolj ne odkrivamo; samo en sin večkrat zraven mene klofeto zmakne, pa me vselej jezi; še bolj me pa jezi, kadar gre hči kteremu roko poljubiti. Otroka sta se v šoli in od družih otrok tega naučila, in pa mati — mati —, že veste.

II. Skazovanje.

Šteif in sosed.

Šteif. (Čez 14 dni njegovega sina nesó pokopat.) O nečedno ljudstvo, o divjaški prešerneži; mojega otroka so k grobu nesli, cel trop jih je stalo tam zraven ceste kakor štori, — še mestnjansko so bili oblečeni, pa nobeden se ni odkril!!

Sosed. Ali zdaj spoznate, gospod Šteif, da spoštovanje, ki ga skazujemo o sprevedih, skazujemo prav za prav le sami sebi; če se pa vèdemo kakor cigani, je očitno, da to zaničevanje zadeva le nas same.

Šteif. Prav imate, gospod sosed, toda ciganov — prosim — nikar vmés ne jemljite; kajti ravno undan sim vidil cigansko deklino, ki je sicer smodko v ustih imela, pa se je vender še celo pokrižala, ko so šli z merličem memo, in cigani so se odkrivali. Spoznam, da smo mi dostikrat nevljudniši od ciganov.

III. Skazovanje.

Štajs in njegova teta.

Štajs (ves pobit čez nekaj mesecev). Pomislite, tetka, moja žena so bili prišli danes dopoldne za smert previditi, — pa ti nesrečni paglavci so ves čas vpili zunaj hiše po ulicah, ko so se molitve opravljale, in dva rogovileža se še celo odkrila nista, ko so mem šli s sv. sakramenti k moji ženi! Mislil bi človek, da so pesoglavci!

Teta. Počasi, moj ljubi Štajsč, ali ne veš, kaj si ne prav davno proti Šteifu rekel? Vidiš pa zdaj, da tudi sami sebe zaničujemo, kadar duhovne in njih svete opravila zaničujemo, ali se proti svojemu Odrešeniku v nar ljubeznjivši skrivnosti tako divjaško vedemo.

Štajs. Prav imate, tetka, sej vero še nisim čisto zgubil, ampak človek je le preveč nekako prevzetin, dokler samega nesreča ne zadene. Vsak namreč lahko vé,

da duhovni so zavolj nas, ko bi ne bilo nas, bi nam tudi duhovnov ne bilo treba, in ko bi dobrih in skerbni duhovnov ne imeli, bi bili še bolj divji, kakor smo tako.

IV. Skazovanje.

Štulež z učiteljem pri kozarcu.

Štulež. (Čez več let je njegov sin duhoven in hči redovnica.) Povém vam, dragi moj, da svet je silo divjašk, ne vém, če otrok v šoli nic lepe šege ne učite, kajli je? Moj sin je duhoven in vidil sim večkrat mlade paglavce memo iti, in se mu še odkrivali niso. Nekteri, sicer mestnjanski možje pa so čez redovnice tako nemarno jezikali, kakor da bi zastonj jedle in da le lenobo pasejo. Veste, da mi je moglo to težko deti, ker vsak vé, koliko se z ukom naših otrok trudijo, pa koliko molijo tudi za nas posvetne ljudi, ki imamo za to manj časa. In kdo je v samostanu? Ali niso naši lastni otroci? Tudi moja hči je med njimi. In ali niso duhovni naši sinovi?

Učitelj. Vse je resnica, dragi gosp. Štulež, samo to ne, da bi bila vselej šola take divjačine kriva. Dostikrat so krivi starši sami, pa to radi pozabijo in zadolženje na druge zvrčajo.

Štulež (se globoko zamisli, zdihne in reče): Zadeli ste jo, dragi gospod učitelj; človek v prékastih letih, napojen in napasen, pa premalo podučen v kersanskem nauku, pač dostikrat ne vé, kaj dela.

V. Skazovanje.

Spregledavec — nekdanji Šteif. Spoznavec — svoje dni Štajs, in Poznokés — poprej Štulež (vsi postarni možaki — skupaj zadenejo.)

Spregledavec — bivši Šteif. Ne vém, kakošen je ta neumni svet, še pred križem se ne odkriva, ko nesó merliča pokopat; sej nekdanj so bili ljudje boljši. — —

Spoznavec — bivši Štajs (natihoma). Boljši — znanj tebe in mene. (Glasno): Jaz pa dobro vém, zakaj ta prékasti svet dostikrat še pred Narsvetejšim ne poklekuje o procesijah, o spremljanji k bolnikom, pri blagoslovu, povzdigovanji itd.: preveč sit in zdrav prešernež, rad pozabi, da vse ima od Njega, Kterege on — gerdi nevérnik — zaničuje in še svojega kolena v ostudnem naphu noče pred Njim pripogniti!

Poznokés — bivši Štulež. Tudi jaz sim spoznal, da duhovni so naši nar veči dobrotniki na zemlji, vredni našega in naših otrok spoštovanja. Trikrat sim bil v tolikih zadregah v svojem življenji, da nisim vedil ne na desno ne na levo, strašno brezno obupa se je pred menoj odpiralo, nobeden mojih nekdanjih nevernih prijatlov se zame zmenil ni; — pa kdo me je bil rešil? Moj Bog in pa tisti, ktere sim poprej čertil — zapeljan od lažnjivih prijatlov — moj duhovni pastir in njegov tovarš sta bila moja otetnika, moja angela.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V slavni rojstni dan svitlega cesarja 18. t. m. so bile po vsih cerkvah slovesne sv. maše nekaj zjutraj, nekaj poznejši, vse v blagor cesarja in cesarstva. Poleg kolodvora je bila ob 8 vojaška maša.

Iz Ljubljane. Mil. knez in škof bodo v naslednjih krajih delili sv. birmo: V Moravcah 23. tega mesca, — v Pečah 24., — na Vačah 25., — v Zagorji 26., — v Čemšeniku in Šentgothardu 27. t. m. Nadalje se sliši, da v Šmartnem pri Liti bo birmanje 6. kim., — v Polšnjiku 7., — v Šentjurji 8., in v Radečah 9. t. m.

Iz Ljubljane. Mil. škof ljubljanski, preča-t. gospod Jernej Vidmar, v pastirskem listu napovedujejo štiristoletnico ljubljanske škofije, ki se bo obhajala mesca vinotoka (oktobra) v Šenkvlavžu v Ljubljani.

Iz Ljubljane. V poslednjem zboru prečastitljivega definitorstva oo. frančiškanov okrajine sv. Križa pod predsedništvom v. č. O. Salezija Volčić-a so bili v novo izvoljeni ti-le gvardijani: Za Novomesto preč. o. Bernard Vovk; za Kamnik preč. o. Ferdinand Gecelj; za Pazen preč. o. Feliks Vrežic; za Samobor preč. o. Emerik Kostanjevec; za Nazaret preč. o. Atanazij Krajnik.

Iz Ljubljane. Uni teden je šlo tudi nekaj ljubljanskih gospodov na božjo pot v Velehrad, namreč vv. čč. gg. Alojzijan-ska prefekta Gnezdca in Zupan, in profesorja dr. Vončina in Marn. Bog jim daj srečno pot, in pa da bi tudi nam kaj dobrega sprosili od velikih aposteljuv ss. Cirila in Metoda.

Iz Planine. Z veliko žalostjo smo tudi pri nas brali novico, da nam je nemila smert vis. čast. preslavnega gosp. Greg. Riharja pokosila. Velika zguba za vse Slovenstvo.

Kdor pomisli, koliko se je ranjki trudil z napevi svetih pesem in za izverstno petje, in kako je vse, kar je on naredil, prijetno sercu in ušesu, vse v cerkvenem in domorodnem duhu, kako izverstni so posebno napevi pri pesmih od presv. Rešn. Telesa in od Matere Božje; mora spoznati, da si je slavni mož zares velike zasluge pridobil pri Bogu in pri ljudeh, in da smo toraj dolžni molitvi se ga spominjati. Zaslužil je blagi gospod, da bi se mu častni spominek postavil, pa tudi, da bi saj po vsih duhovnijah, kjer se njegovi napevi prepevajo, hvaležno za njegovo dušo se maševalo, kar bi mu še več pomagalo.

V ravno ta namenu smo imeli tudi pri nas veliko černo mašo, pri kateri bodo naši čč. gg. vradniki pevali. Zložena je tudi za ta dan pesem, ktere napev je zelo ginljiv, naredil ga je naš domači učitelj, spošt. g. Mat. Tomec. Pesmico vam podam tukaj (ki pa prostor ne dopusti vse natisniti, vr.):

Oj spavaj, slavni mož, pokojno
V hladnem grobu; mir Ti bod'!
Terpljenje, trude, — Teb' stoterno
Poverne mili naj Gospod —
S plačilom večnim, — nemaljivim,
Z nebeškim vencem, nezvenljivim. O spavaj mirno.

Fr. S.

V Ternovim na Notranjskim. Popotvanje k nekdanji romarski cerkvi svetiga Ahacija. Bilo je prav lepo jutro 16. mal. serp., ko se zbudim. Perva misel, ktera se mi je obudila, je bila, pojdi pogledat kraj, kjer je nekdanj stala cerkev svetiga Ahacija. Misel se spremeni v sklep, kteriga naglo grem spolnit.

Pot me pelje iz Tomovske vasi navkreber skozi mali log, potem pri lepih vinogradih, kterih terte so letas kakor brinje polne, le žalostno je, da se že sem tertje bolezn prikazuje. Kmalo dojdem na višino prvih homcov, na ktere se opira mogočni Snežnik. Tukaj se malo opočijem in gledam v dolino, ktero je ravno zjutranje solnce zlatilo. Oh, veličasten pogled! Cela dolina je pisana. Zdi se mi enaka Jožefovi suknji, rumeno se z zelenim in rujavim prijetno spreminja. Po okrogu so razpostavljene vasi, kakor na stražo pri svojih cerkvicah. Le eniga sim pogrešil, lepih gojzdov ni, kakor se nahajajo na Gorenskimi. Okoli mene je vse golo, sama travica si težavno pomaga iz skalnatih tal. Bog vé, si mislim, kaki je bil ta kraj pred časom, ko je padel pod benečijsko oblast? kaki mogočni hrasti so tukaj burjo ustavljali, kateri so pa mogli iti staro mesto Benedke podpirat. Tu je gotovo kosmati medved včasih ogledoval, kje je kaki koren skrit, kjer se zdaj pasejo pohlevne ovce. Umaknil se je gojzd, umaknil se je viškej v obrašene planine.

Zdaj si zopet pomagam naprej proti namenjenimu kraju po ozki stezi, ktero je pa v veliko krajih že trava prerasila. Pot pelja zdaj navkreber, zdaj malo navzdol, vendar se vedno višej svet vzdiguje, pa je tudi bolj gol in rogljat, dokler se ne pride na kraj, kjer je stala romarska cerkev svetiga Ahacija. Ko pridem na mesto nekdanjiga svetisa,

me veselje in žalost spreha; veselje — ko mislim, kolikokrat se je na tem kraji neomadeževana daritev Večnimu opravljala, koliko goreče molitve se je vzdigovalo pred tron Božji, koliko njih je tukaj že dušne tolažbe zadobilo! — žalost pa — ko vidim, da je nekdanji sveti kraj sama groblja. Cerkev je bila sicer majhna, kar kažejo ostali, ne še popolnoma razvaljeni zidovi in tudi presbiterija, ker veliko zidú še pokoncu stoji, bila je pa prav lepo okinčana, kar se še kateri izmed nar. starjih ljudi spominja. Zakaj da se je ta cerkev opustila, je vzrok tale prigodba.

Pred 70 leti je silno snežilo o božičnih praznikih. Nobe-din si ni upal iz svojiga stanovanja, ker se je burja s snegam igrala, kterikrat je pa v teh krajih vsaki hvaležin, da je doma. Naeukrat silna tema postane, zamolklo bučanje se sliši od dalječ, ktero je vedno bolj glasno. Zabliska se, kakor bi cela dolina gorela, taka svetloba vstane, in strašno udari, da se vse trese. Steherni bližnje vasi si je mislil, v mojo hišo je strela udarila. Hité gledat, ali vsi žalostni zagledajo svojo cerkev v ognji, ktera je dobre pol ure na verhu hriba stala. Radi bi bili kaj rešili, ali nevihta ni pri-pustila. Ko je ponehalo, gredo gledat; najdlji so cerkev vso v razvalinah, kakoršna je še dan danes; le sam zvonik je bil ostal z zvonovi. Zvonove so vzeli in jih v vas odnesli; pri vasi si zidajo novo cerkev, ktera je posvečena svetimu Joahimu. Tu visé še tisti zvonovi, kakor mi je neki starček pravil, in vabijo verne k molitvi. — Bilo je v omenjeni cerkvi vsako postno nedeljo duhovno opravilo; od daljnih krajev so ljudje radi v njo prihajali, posebno, kadar jim je kaka nesreča žugala. — Še nekaj družiga je ljudi k ti cerkvi vleko. Najde se malo pod nekdanjo cerkvico studenec, kar je celo čudno, da tako visoko teče živa voda, ker je ta hrib zelo oster in se precej čez druge vzdiguje. Pripisovali so ti vodi posebno zdravilno moč, zato so od dalječ po njo hodili in marsiktera steklenica, ž njo napolnjena, je celo v mesta popotvala. Dobra je res ta vodica.

Ko vse to ogledam, se malo vsedem na skalo. Radostno se mi začne serce vzdigovati, in sam ne vem, kako se je zgodilo, zapojem:

Visoko verh planin stojim,
V veselji rajskim tú živim.

Kdo bi ne bil tudi tukaj vesel? ko se človek ozre proti jugu, vidi kvarnarške otoke in pa njih bregovje hrovaško, ko moder trak. Bolj proti desni se mu kaže obrašena Učka; zraven nje se hrib na hrib naslanja, kakor bi se bal, da bi ne padel v adrijansko morje. Tudi del tega morja se vidi. Vidiijo se v lepim vremenu barke dohajati in odhajati, kakor da bi se labudje v vodi igrali. Proti solnčnemu zahodu se kaže žalostni Kras s svojimi stenami. Nad seboj vidiš siviga Snežnika, kakor bi bil plajš čez ramo vergel; spodnjo obleko mu je ojstra sekira raztergala, in tudi ne pusti, da bi si novo napravil. Ko me to veselje vsiga omami, me solnce pripeče in opomni: Vstani in pojdi svojo dolžnost v bližnjo vas spolnit. In šel sim pokoren. Z Bogam! —

Iz Istrijanskega. (Konec osmine na Velehradu.) Saboto 11. julija ob sedmih se podam v družbi z dvema oo. frančiškana, rojenima Dalmatincema, in z mnogimi drugimi romarji z Dunaja po severni železnici proti moravski zemlji. Ob enajstih zavpije konduker: „Station ungarisch Hradiš!“ Gremo iz vozov in podamo se na levo k kake pol ure oddaljenemu Velehradu. Ne bom popisoval, kaj se po potu vidi, kakošen svet je, temuč le cerkveno slovesnost in pobožnost ljudi, katero sim sam vidil ob končanju osmine praznika nam toliko dragih aposteljuv ss. Cirila in Metoda, tega bi rad malo omenil. Ura je dve, kar se nam pokažejo zvoniki in kmalo zale velike cerkve, obdane z mogočnim poslopjem nekdanjega cistrercienskega kloštra. Vse gomolelo je ljudi, vsim pa se je na lici bralo, de le iz pobožnega namena so ta kraj obiskali. Eni so prihajali, drugi odhajali obrnivši se še enkrat na toliko sveti kraj. Ravno se podam v cerkev, ki je v res-

nici velika in krasna, zidana po rimski šegi, kakor ljubljanska stolnica, al kakor ima ljubljanska na vsaki strani tri kapele in še naprej na vsaki strani en altar, ktera ji dajeta z velikim podobno križa; tako ima na Velehradu na vsaki strani pet kapel in drugo kakor ljubljanska. Altarjev ima vseh osemnajst; 16 jih je iz marmorja; v velikem je vnebovzetje Božje porodnice, na desni strani bolj proti velikemu altarju pa stojita na postamentu podobi sv. aposteljnov naravne velikosti in tudi sta jima dva altarja posvečena; eden Cirilu, drugi Metodu. Orglje so velike. Zvonov je pet; veliki tehta kakih 70—80 stotov. Obojno je cerkvi prav primerno. Pomalana je vsa na sirovi zid. Krasna je mogla biti, preden jo je zadela jozefinska osoda, ker zdaj je jako zanemarjena. Ljudi je bilo vse polno, skorej pol na kolenih, eni so celo z razprostenimi rokami na obrazih ležali; bila je po vsi cerkvi sveta tihota. Ob štirih zapojó zvonovi in olomovski vikši škof se bližajo s štirimi korarji in mnogimi drugimi duhovni stopijo iz voza in se podajo nar pred v stanovanje, za nje pripravljeno v nekdanjem kloštru, ki je zdaj lastnina barona Sina. Tam se oblečejo nadškof v pluvijal in sprejmejo mitro in pastirnico. Korarji vsi za nadškofom, velehradski fajmster v pluvijalu pred njimi in drugi duhovni po redu pevajoči „Benedictus“, pridejo do cerkvenih vrat. Ondi kušne nadškof razpelo in dobi „incensum“, na koru pa zapojejo „Ecco sacerdos magnus.“ — Pred velikim oltarjem poklekne nadškof na pripravljeno mesto, domači fajmster odpre tabernakelj in pusti, de se presveto Rešnje Telo vidi v tabernakelju, pa zapoje „Protector noster“, in molitve „Deus omnium fidelium Pastor“, „Deus humilium visitator“, „Paternem de celo“ in „Deus qui nobis in ss. Cyrillo et Methodio.“ Na to začno peti vsi ljudje po cerkvi v češko-slovaškem narečju „Svati“ z orglami. Oh, to je bilo lepo, toliko ljudi, vse z enim glasom slišati častiti Jezusa v presvetem Sakramentu! Bili so Čehi, Moravani, ogerski in moravski Slovaki, Poljci, kak Rusin med njimi, — raznih narečji noše in stanú; ali v eni in nar poglavitniši reči so bili vsi enaki, to je, v veri, vsim se je na obrzi vidilo, de To je njim nar svetejši, kar ravno v počeševanje pred njimi stoji, On, ki mu milo in gromovito doni, „Svati, Svati!“ Ko odpójó trikrat „Svati“, utihne vse, tudi orglje, in zvonček zažvenkljá, mašnik pa daje blagoslov klečecemu ljudstvu s sv. Rešnjim Telesom. Odpójó se: Ne zapusti nas nikdar, in sv. Rešnje Telo se spravi v tabernakelj, vikši škof se podá na stol pod baldahin in začne večernice. Lepo je bilo viditi nadškofa in okoli njega trideset duhovnov, vse v krasnih oblačilih, osem v pluvijalih in šest v dalmatikah, druge v roketih. Mislil sim, to bo veličasten koral; pa ne. Peli, ali bolje: rekli so perve besede predglasnic, drugo pa vse pevci pri orglah z godbo. Ne bom rekel, de ni bilo lepo, ali to je bolj gledišno petje, to človeku duha ne more tako močno povzdigniti k Bogu. Ne vém, kako de je gospodom to všeč. Jest pa sim mislil na poprejšnje petje ljudstva in primerjal s pričujočim ter menil: ako je petje Bogu dopadlo, je le to, ktero človeka proti njemu povzdigne. Po večernicah so nadškofa domú spremili. Baron Sina, čeravno grek razkolnik, ima vender dosti zasluge za praznovanje, ker vsi škofje in duhovni dobé prosto stanovanje v njegovem poslopju. —

(Konec nasled.)

Iz Štajerskiga. — Nar lepsi slovesnost na spodnjim Štajerskim je bila gotovo na Ponikvi, kakor so „Novice“ popisale, z mertvaškimi opravili za rajnim škofam Antonam Martinam spodobno združena. Tudi v Celji pri sv. Jožefu je bila, kakor pravijo, vsak dan pridiga ss. Cirilu in Metodu na čast. Z začetnim in končavnim govorom in slovesnimi ss. mašami ob nedeljah in z vsakdanjo sv. mašo z blagoslovom in petjem pesem ss. Cirila in Metoda se je pa tisučletnica pri vsaki fari obhajala, kakor je bila naročena.

V Konjiški dekanii so se lepe procesije bližnjih fará

z duhovnimi podale 8. mal. serp. k Materi Božji na Prihovo na božjo pot. Združile so se bile pri novo presno barvanim Marijinim znamenju, katerega so v. č. nadduhovnik in korar konjiški gosp. J. R. z odpustki blagoslovili. Tam so bile, slovesna sv. maša in tihe in pridiga, potem so spovedovali blizo poldne; v četertik, 9. julija, so bile združene procesije v Konjici, kjer so bile enake slovesnosti, kakor na Prihovi, spovedovalo se je pa še čez poldne; na obeh krajih je bilo ljudstva zbranega, da je bilo veselje. K koncu tisučletne slovesnosti so v nedeljo popoldan v Konjicah g. nadžupnik nov izversten križev pot z gotiškimi, kaj krasnimi pozlačenimi oklepi v pričo obilnega ljudstva slovesno blagoslovili. (Gl. dop. iz Celja, vr.)

Iz Celja †. — V nedeljo, 12. mal. serp. popoldne v Konjicah ura udari dvé, zvonovi praznično zapójó in ljudi k posebnemu veselju vabijo. H kakošnemu? Šest in petdeset zalo belo oblečenih konjiških devic, vse enako spletenih in ovenčanih je bilo viditi zunaj stanovanja neutrudljivega konjiškega gospoda nadfajmoštra; vse, kakor zaupam, so svoje še nedolžno serce in dušo Jezusu v devištvu ohraniti obljubile, dokler jih previdnost Božja ne pokliče v zakonski stan. Osem in dvajset jih derži po dvé in dvé eno tablo novega križevega pota na rokah, ki so ga pridni Konjicanje vsih stanov napravili na prizadevanje svojega prečastitega pastirja in častn. korarja, gosp. Jožefa Rozmana. Pač lepe hvale so vredni za cerkev tako goreči duhovnjani. Pri vsaki tabli ob straneh ste po dvé in dvé deklici s prižganimi vošenimi svečami v rokah. Nad tri tisoč ljudi stoji krog cerkve na lepo poravnanem z belim peskom posutem okrožji, in vsi spremljajo v lepo zversteni procesii nove podobe križanega Jezusa v cerkev. Pet duhovnov k altarju gre, 56 deklic s tablam in gorečimi svečami pa stoji v versti po cerkvi, če ravno je bila z množico pobožnih močno natlačena. Čast. gosp. domači duh. pomočnik Fr. Ogradi so v ginljivem govoru napred opomnili na popolnoma odpustke, ki se dobivajo pri obiskovanji križevega pota, potem so pri vsaki postaji, ki je bila povišana, tako pri-serčno govorili, da čisto za gotovo povém, da ni bilo kmali očesa, iz kterega bi ne bile solze rončle. V naj lepsi hvalo in pohvalo naj izrečem resnico, da v konjiški nadduhovni je v kratkem času vse novo — spremenjeno, ne samo v cerkvi iz kamna zidani, ampak tudi v cerkvi tolažnika sv. Duha. Bog živi in poživljaj s svojo milostjo prečast. gg. korarja pastirja in njih vbogljive ovčice; Bog ogradi s svojo sveto pomočjo, kar so gradili z besedo čast. gosp. Ogradi!

Iz št. Petra Slovenov. P. P. — Brali ste morebiti v „Armonii“ iz Torina št. 164 spis: La relazione delle Feste di Trento. V unem spisu je imenovan tudi govor O. Bankigh-a jezuita. Povem naj vam, da O. Bankić je Sloven iz duhovnije sv. Petra Slovenov, v videmski okrajini, moj rojak, prav učen mož, ki je imel pet govorov o priliki trienskih praznovanj. Smemo se pač ponasati mi Sloveni, da imamo tolikega moža. (Prijet. dop.)

Iz gornjosavinske doline 13. avg. (?) — Kakor imajo bratje Hervatje naj narodnije mesto svoje Karlovec, imamo tudi mi Slovenci na dolenjem Štajarskem naj domorodnji terg svoj — Mozirje. Pri vsaki priložnosti kažejo verli Mozirjani, da so iskreni katoličanje, pa tudi verli Slovenci. Prepričali smo se tega v nedeljo 9. avgusta, ko sta dva mozirska rojaka obhajala svoji novi maši, in pa v sredo 12. avg., ko je sl. celjska čitavnica onde imela svojo prvo besedo. Tota dva dneva bota Mozirjanom gotovo nepozabljiva ostala. Ni mi namen vsega na drobno popisovati, le na kratko naj povém, kako se je vse pošteno, narodno po slovenski godilo.

V nedeljo se je zbrala brezštevilna množica ljudi v Mozirji. Bil je pa tudi terg ves praznično oblečen, ves v cvetji in zelenji; visoki mlaji in zali slavoloki z umnimi napisi so ga kinčali, slovenske zastave so vihrale po hišah in na stari košati lipi, ki stoji ravno sredi terga; vesela

godba se je glasila, možnarji so germeli in vse je kazalo, da neko posebno in veliko veselje se obhaja. In zares, ni je večje sreče, ni ga večjega veselja za vérunega Slovence, kakor če ima v svoji žlahti ali tudi le v svojem kraju novega mašnika, da more pričujoč biti pri daritvi prve sv. maše; zato ima Slovence pomenljiv prigovor: „če tudi podplate razdereš, nove maše nikar ne zamudi.“ Taka je bila tudi tukaj. Iz vse dolge gornjosavinske doline se je bilo sile ljudstva zbralo, da je bila cerkev premajhna. Ob 9 so služili prvo novo mašo gosp. Janez Lipold, vmes je bil slovesen govor, potem je bila druga nova maša, ki so jo brali gosp. Franc Pirkovič. Veliko mašnikov jima je streglo in izvrstno so prepevali verli mariborski bogoslovci slovensko in latinsko. Omena vredno je, da mlada mašnika sta si bratrance in pridigar so njun bližnji žlahtnik, pa da Lipoldova hiša ima to redko in veliko srečo, da je že veliko mašnikov zredila; da že dolgo let nazaj vsak njen rod šteje enega, pa tudi po dva mašnika. Iz tote slavne hiše je tudi rajni Lipold Ročički, pesnik slovenski, v kterega brezštevilnih pesmih najde se marsiktero zlato zerce.

Po cerkvenem prelepem opravili je bil vesel obed. Čulo se je pri tai-tem veliko krasnih napitnic, lepih sladkih pesem in pa dobrih slovenskih govorov. Bila je tota nedelja zares Gospodov dan radosti in poštenega razveseljevanja, kakor tudi potem sredo. Sl. celjska čitavnica je nalašč napravila besedo v Mozirji, da bi slovesnost toljko bolj povečšala. V domači očetovi hiši mladega Lipolda zbralo se je veliko dragih gostov od blizo in dalječ. Posebno veliko jih je prišlo iz Laškega, Žaveca, Šostajna in od drugod. Sam čast. predsednik je začel besedo z izbornim govorom, v kterem je živo popisal domorodnost ter jo iskreno priporočal vsem stanovom, tudi vradnikom. Potem so se verstile pesmi in nasledovali govori z večjo ali manjo srečo in pohvalo. Pri taki priložnosti se čuje veliko lepega, pa tudi kaj smešnega. Zelo so dopadli trije mladi celjski dijaci, ki se navdušeno krasnoslovili Bilčevo „Slovenijo oživljeno.“ Moramo reči, da prva beseda v Mozirji je bila prav priserčna, prav ljubeznjiva in vsi Mozirjani želijo — kar so tudi očitno izgovorili — naj bi se v prihodnje vsaj enkrat vsako leto obhajala.

V Mariboru 3. avgusta slovesnost ss. Cirila in Metoda. — V ponedelji-večer smo imeli kaj radostno slovesnost v slavo blagovestnikov naših ss. Cirila in Metoda. Le nekoliko naj povem. Ljudstva je bilo toliko, da je govornik reči zamogel, kakor listja in trave; pod milim nebom v hladni noči mi je soparica s čela kipela. Izvrstne ste bili podobi ss. Cirila in Metoda, od zadej močno razsvitljeni, tempelj krasno ovenčan in razsvitljen, na vsaki strani zvezdi iz mnogih lučic, ki so v belih, sivih, rudečih kupicah gorele; posebno veliko je bilo ljudstva z dezele, kar je govornik prav lepo omenil, da ravno v kmetiškem stanu je moč naroda. Govori niso bili samo pošteni, ampak celo pobožni; glasba in petje izvrstno; ognjene svečanosti, rakete itd. sijajne. Bander in zastav veliko, balončikov z lučmi nad 60. Gospoda, še bolj pa kmetje, so rekli, da še niso nikoli kaj tako lepega vidili, in bili so navdušeni zedinjene ljubezni; vesele pesmi so prepevali, in posebno ginljivo je bilo, da so se Štajerci, Horvatje in Čehi skupaj radovali, dobro razumeli in prepevali, da je bilo veselje, ker zavedili so se, da so vsi sini in hčere ene in ravno tiste matere. Vse je bilo v nar lepšem redu, in pri tolikem ljudstvu pošteno, ter ni bilo nič nespodobnega viditi. Serce nam je le to močno ranilo, da znanih domorodcev iz Kranjskega in Koroškega, ki jih ljubi štajerski Slovence, ko svoje desno oko, tukaj ni bilo; — ko je zašumelo, da je ljubljence naroda g. Herman tukaj, je posebno od kmetov (gospoda ga tako večji del pozná) popraševanje vstalo: Kteri je Herman? kje so Herman? in ko jim pokažemo ljubeznjiviga gospoda, se je spoštljivo reklo: „Tak to so gospod, ki se za nas potegujejo, Bog nam jih živi!“ —

Ker bi bili pa vsi ljubljence gospoda osebno radi vidili in poznali, vstane okrog 11 ure slavoklicno vpitje: „Gospod Herman, naprej! (pokažite se nam), in ko ponižnega gospoda ni bilo na oder, raste klicanje in germeči slavoklici, dokler se ne prikaže; in ta trenutek, mišlim, je bil naj ginljivši. Tedaj ne samo izobražen gospod, tudi priprosti kmetiški stan ljubi iskreno može, ki se potegujejo za njega; naj si ravno naši nasprotniki drugači govore; 3. avgusta bi resnico spoznali bili in vidili s svojimi očmi, ako bi hotli. Vse je bilo zadovoljno in pošteno veselo, in drugi dan, ko smo se po železnici odpeljali, so na vsaki postaji odhajočim slavoklici doneli, da je bilo veselje.

Slava! Živio! 3. avgusta 1863

hvaležnih Slovencev svojimu ljubljenu poslancu visokospštovanimu gospodu gospodu

Hvaležne ljubezni doné slavo-klici
Edinjenih serc; Rodoljubej. Naprej!
Radost se razliva ko žarja po lici.
Močnejši doni gromoviti: Naprej!
Alj ko se pokažeš. Ti zvezda z višave
Navdušena „Slava!“ germi čez planjave,
U serca pa šine plam rajske ljubave.

Jožef Virk.

Od Kolpe, 11. avg. — J. P. — 9. dan t. m. je bil za Stariterg imeniten in slovesen dan. Daroval je namreč ta dan novoposvečeni gosp. dr. Juri Sterbene prvo sv. mašo. Veliko gostov se je bilo k ti slovesnosti sošlo iz Kočevja, Metlike, Novomesta, Ljubljane, iz bližnje Hervatije. Iz Černomlja so bili pričujoči obče spoštovani predstojnik g. Logar s soprugo in drugi vradniki. Stregli so mu prečastiti semiški dekan Skubic, černomeljski fajm. g. Šutej, in verhovski fajm. g. Zadnik. Cerkevni govor so imeli preč. novomeski kanonik Jelovšek. Razumljivo, domače in kratko so razložili poglavitne opravila in pravice duhovske: maševati, vestno sodbo opravljati, oznanovati besedo Božjo. Naposled so tudi omenili, kaj je naša dolžnost delati in pripomoči, da zamore duhoven one opravila spolnovati. Na koru so se ljubljanski bogoslovci z latinsko mašo in mnogimi slovenskimi pesmami kaj dobro obnesli. Ljudstva pa je bilo toliko, da je vse mergolelo. Bili so Doljanci, Kočevjarji in Hervatje zmešani, njih rudeči pasi in rudeče kape so se kaj lepo strinjale z lepo belo obleko. Ker je bila cerkev premajhna, so stali zunaj cerkve deleč doli po cesti. Po maši so se ulice na mah spremenile v kerčme in ob hišah se je z jedmi streglo in točilo, da je bilo veselje. Povabljeni pa so v šotoru, nalašč za to narejenem, mize zasedli ter se okrepčali po prestani grozni vročini. Kmali so jeli nazdravljati. Navadnim zdruvicam novomašniku, pridigarju in drugim imenitnim pričujočim osebam, sledile so napitnice cesarju, našemu milostnemu škofu Jerneju, sošedom Hervatom, in tako dalje. Vmes se je razlegalo krasno petje in veselo so pucali možnarji. Vedno bo ta dan v dragem spominu veseli množici.

Ti pa, novomašnik, krepko delaj v vinogradu Božjem, Bogu v slavo, domovini v prid!

Razgled po keršanskem svetu.

Svitli cesar Francišk Jožef so 15. t. m. popoldne po petih prišli v Frankobrod k vladarskemu zboru. Razun pruskega in danskega kralja so bili vsi vladarji že 14. t. m. pričujoči v Frankobrodu. 16. so bili vsi vladarji pri našem cesarju pri kosilu, ki je terpelo popoldne od 4 — 6. Ta dan zjutraj so bili svitli cesar s saksonskim kraljem v stoljni cerkvi pri sv. maši. (Sicer so nemški vladarji večji del protestanti, kakor je znano.) Parski kralj je bil ob 11 pri sv. maši. Svitli cesar so bili povsod z živimi slavoklici spremljani. Pogovori med vladarji so se pričeli 17. t. m.

Vošilo Napoleonu III k njegovemu godu 15. vel.

serp. 1863. O tej priliki je „Armonia“ nekatere prevdarka vredne besede poslala francoskemu cesarju. Govori med več drugim tako-le: „Gospod, Bonaparti so bili Marii vdani, ali so saj kazali, da so ji vdani. Vaš stric, ne vemo če iz vdanosti, je bil 16. sveč. 1797 Marijo Loretansko oropal. Ali Napoleon I je popravil Bonapartetov rop, je poveril Marii oropane reči 11. sveč. 1804. Karolina Bonaparte je 19. mal. serp. 1808 Materi Božji darovala zlato moštranco;... Murat kelih, ki je hranjen v Loreti... Bodite tudi vi, o gospod, bodite Mariin častivec, toda bodi tudi častivec resničen. To stoletje se bo morebiti neki dan imenovalo Marijino stoletje, kakor je prerokoval častitljivi žl. Montfort in ponavljal kardinal Donnet, vikši škof bordoanski (Bordeaux) po 8. grud. 1854. Neki dan bo svet otét po neomadežani Mariji Devici. — Spomnite se, gospod, l. 1831. Vaša mati, kraljica Hortenzija, je iskala vas otéti, ko ste bili orožje vzdignili zoper papeža. Bila je užaljena, ker je bila zgubila vašega umerlega brata, užaljena strahú, da bi tudi vas ne zgubila. Priđe v Loreto, gre v cerkev Matere Božje z vami vred. Molila je, in vi ste molili z njo. V svojih spominskih spisih pravi, kako sladko je Marijo prositi po prestani nesreči in ob nevarnih urah. O gospod, mislite na te trenutke, spomnite se tistih molitev. Vi ste cesar, ali mi vsi imamo ravno tisto mater. V imenu Marije, naše in vaše Matere, vam priporočimo, o gospod, ne delajte britkosti rimskemu papežu, ne žalite Cerkve, ne pospešujte rovarstva, ne pustite hudobii odperte poti. Storite dober sklep, kakor eden vaših prednikov, sežgite, kar ste dozdej častili, in častite, kar ste dozdej sežigali. Ali smemo tega upati, gospod? Oh! kako lep bil bi vaš god, ko bi se moglo reči: 15. avg. 1863 je pokleknil Napoleon III pred Marijo, in ji je obljubil, da bo potolažil Pija IX, da bo popravil krivice, ki jih je mogel papež terpeti, da bo poterdil katoličane, obrisal Cerkvi njene solze, razkropil prilizovanja Božjih sovražnikov, nasledval častitljive zglede sv. Ludovika itd.“

V Jeruzalemu v cerkvi Božjega groba je bil 4. rožu. ondodni patriarh Vulerga ravno sv. mašo dokončal, kar med procesijo s sv. Rešnjim Telesom, ki jo imajo latinski katoličanje, pade veliko kosov razdertega oboka s kuple. Velik krič vstane med pobožnim ljudstvom in vsak gleda, kako bi se otét pod bližnjimi oboki. (Hl.)

V Kodanu na Danskem je po misijonu čč. oo. jezuitov štirinajst oseb iz višjih stanov prestopilo v katoliško Cerkev. —

V Mexiki je francoski general Forey postavil 250 mexikanskih veljakov, da naj se kakor namestovavci svojega naroda posvetvajo, kakošna vlada bi bila v prihodnje za to državo naj primérniši. Sklenili so ti možaki ljudovlado odpraviti in cesarstvo ustanoviti, in to je bilo 10. mal. serp. očitno razglašeno. Cesarja so si izvolili nadvojvoda Maksimilijana avstrijskega. Ker pa menijo, da nadvojvoda te časti ne bo hotel sprejeti, pravijo, da bodo francoskega cesarja naprosili, naj jim nasvetuje koga takega za cesarja, na kterege se zanese. „France“ naznanuje, da že 12. mal. serp. se je odpravil odbor peterih mož na Dunaj nadvojvodu Maksimilijanu ta sklep naznanit. — „Armonia“ piše, da je nadvojvoda na vošila francoskega cesarja in cesarice odgovoril z naj priljudnišimi besedami, da mexikanske krone še ni sprejel, mislijo pa, da jo sprejme. Italianissimi tudi v tej zadevi vidijo, da se njih štrna čezdalje bolj mede, da njih rovarstvo se zmiraj bolj prezira in zaničuje: Avstrija pa vsako uro dobiva več čisel med evropskimi oblastmi in rase v svoji moči in veljavi.

Jezikostorno.

Gosp. L. Mahničovo brošuro: „Razmèrje jugoslavenskih jezikah prama staroslovenštini“ naj bi res prebral slehern, komur je kaj do jezikoslovja. Prevdarka vredno je n. pr. skazovanje, da čerki I in r

niste nikakoršni glasnici, in torej bolje pisati n. pr. poln, polh, smert, čvrst, kakor pa pln, plh, smrt, čvrst itd. Tudi je po tem razjasnovanji bolje pisati: tanak, tadaj, lahko, morda tudi dan, namesto tenek, tedej, lehko, den itd. — Zastran Metelčice pisavec spozná, da preobilno razbuhtovanje jerov (z) ni bilo dobro, vendar pa meni, da njih zaverženje iz slovenskega pisanja v znanstvenem pomenu je storilo nazadek, ker Metelkovo pisanje jerov je s fonetiškega (glasoslovnega) ozira do čistega opravičeno, ko pa sadanja pisava ne fonetiškim ne etimološkim zahtevam ne ustreza; — on je pisal na pr.: svət, svet^o), svét, zdaj pa se piše vse troje svet. — Spomina vredno je, da izhod l. množne osebe v „-ma“ (hodima, jéma, namesto hodimo, jémo itd.) pogosto v prostem govoru, ima svoj vzrok v sanskritskem jeziku, ondi se namreč končuje v -mas, -ma. Tako je še marsikaj drugega, česar sicer v pisanji ni posnemati, pa tudi ni treba ljudstvu zabavljati, češ, kakošni gorjanci ali kraševci so, ker tako govoré, ko imajo pa — ne mara — več izvirnega v svoji besedi ko osmukani ravnici. — Pisavec terdi, da naša sadanja slovensina ni hči, ampak naj bližnja sestra staroslovensini, — da serbsko-hervaški jezik je ohranil izmed vsih družih narečji — tudi povestne staroslovensine — naj več prvobitnih lastno-t iz nekdanje prvovirne slovensine itd. Take reči bodo jezikoslovcem dajale menda še dosti orehov gruditi; vošimo jim dobrih zob. —

Lesniki, jabelka in lesniča.

„Dr. žl. Mühlfeld,“ ki se zastoj muči, da bi „religionsedikt“ spregugal, je svojemu leviatanu slovo dal, se je s širokega k ozkemu svetu spreobernil in začelja zdaj svoje versko puškaranje s predlogom, da naj se judje k notarstvu dopušajo. Če bo neki pač Napoleon poslanske zbornice tudi svoj otok Heleno našel? Tako piše „Volksfreund“ na Dunaji. — Neka stara kersanska pesem pravi, da rimska vera se je vterdila s ketinami sv. Petra, da s temi verigami se je rimski blagor ovečnil, in poslednjič, da Rim, obdan s temi verigami: bo zmiraj prost. Viditi je poezija, pa je zgodovina, pravi „Armonia“ s pristavkom, da mazzinarji, garibaldeži, minghetovci, passagliari, renanovci z vsimi svojimi umetnostimi in zakletvami nikoli ne bodo ločili papeža od Rima in ne Rima od papeža. — Vse imena krajev, vasi in mest, človekov in nečlovekov, ovc in kozlov, konjičev in osličev tako pisati, kakor ob času Abrahama a st. Clara. — učiti in peti, bobnati, trobiti in žvižgati v celih kardelih, kakor le 3 — 5 oseb razume, — tisti jezik nar bolj zanemarjati, ki je beseda vsih učencev ali celega naroda, — s peresom in jezikom tisto vero preganjati in gerditi, ktera je edina prava; — tolovaje in roparje o-rečevavce klicati; namesti krasti si le prisvojevati, — gospodarjem hiše in vladarjem mesta černo zavidovati, ktere se jim ugrabiti ne morejo: kako se kliče to pleme „napredvanja“ v devetnajstem stoletji? — Gosp. Thiers, vernivši se iz Nemčije na Francosko, terdi da Avstrija in Anglija ste zedinjeni z naj terdnejši zvezo. (Arm.) — 8. t. m. je dobila cerkev sv. Brigitte v Neapelju čudno darilo: zaboj poln cerkvenih posod in naprav, vrednih petnajst tavžent cekinov. Nikakor niso mogli zvediti, kdo je darovavec? Menijo nekteri, da je povračilo kacega ropa, ki jih je zdaj toliko na Laškem. Naj nikar noben človek ne krađe, ne goljufa in ne ropa, zakaj 15 tisoč cekinov ni tako težkih, kot je vest — z enim samim obložena. — Švedi v velikem številu gredo iz Petrograda domu, ker vse na severu misli, de je vojska gotova. — Pišejo, da 20

*) Spomina verdno je, da v poljanskem narečji na Gorenkem se ta in enake besede izgovarjajo čisto po staroslovenskem. n. pr.: svjat, pjat, vjazati, grjad itd. Marsikaj posebnega bi zvest jezikoslovec v tem kraji spazil. Ruski profesor Fortunatov je menda imel dober nos ter se je delj časa ondi mudil; naši filologi še blezo niso dospeli do teh slovenskih Aten.

nemških vladarjev je sprejelo povabilo za zbor z Franko-brodu. — Angleški listi skoraj vsi se močno veselijo, da je nadvojvoda Maksimilijan izvoljen cesar za Meksiko. — Zastran poljskega upora pišejo za gotovo, da število upornikov se ne manjša in da je veliko kardel že doveršeno opravljenih in oboroženih. — Gazeta narodova pripoveduje, da so Rusi v. č. gosp. Siemavsko-ta v mestu Miropo-lu počasi živega pokopali (?), ker se ni hotel katoličanstva odpovedati in k razkolništvu prestopiti. Siemasko je brat odpadnika ravno tega imena, ki je l. 1839 apostaziral in je zdaj razkolniški vikši škof na Litvanskem. Zakopanega mučenca, 80letnega starčka, pa so neki gerdi razkolniki 20 let zapeljevali, da naj vero zataji, pa ga niso mogli premotiti in na vse zadnje so ga tako neusmiljeno končali. — C. k. visji deželna sodnija na Dunaju je tri ljudi obsodila zavolj prodaje nesramnih podob. Pač potrebno je čutje v tem oziru, ker nesramnost se z veliko nadležnostjo v vse umetnosti vsiluje in zla-ti v vsako mnogotero podobstvo. — Dandanašnji slovijo posebno tako imenovane popotvanja za kratek čas (Lustreisen); pravi pa „Volksfr.“, da skoraj vse dosihodobne veselice se imajo ponasati s svojim merlicem. — G. Edv. Martinovič, duhoven zagrebške nadškofije in misijonar v severni Ameriki, je dobil za leto in dan od svojega škofa odpust in je bil te dni v Zagrebu. Čez leto se zopet verne v obširno svojo škofijo sv. Vincencija v državi Indijani. (Zag. L.) — V zagrebško nadškofijsko semenišče bo letos sprejetih kacič 26 mladenčev. — Na Napolitanskem je sardinska grabi-vlada raznesla vse od samostanskih posestev, kar se je dalo odnesti; zdaj pa bi bilo treba prodajati to, kar se ne dá odnesti, toda kupecv ni. Napoljci namreč dobro vedo, da prej ali kasnej se poverne prava vlada, in papež in Francisk II sta razglasila upor zoper najem in prodajo samostanskih posestev ter razglasila vsaki prekup za neveljaven. Toliko zaupa imajo tedaj tatovi, — naj si bodo veliki ali mali. — Iz Rima pišejo v „G. C.“ da dobrovoljnost in vdeležje Njih svetosti Pija IX. v blagor Avstrije in njenega od Božje previdnosti oblagrovanega in vgodnega razeveta je zmiraj več. To je lepo in veselo; naj bi pa tudi sramota oblivala tiste, kateri vsake priložnosti poišejo, da svoje sovraštvo ali saj mlačnost za katoličanstvo na znanje dajo. — Ko je v Mexiki Juarez-ovo trinoštvo zoper kat. Cerkev premagano, se vračajo ondodni škofje nazaj na svoje sedeže. Kjer se kat. škofje in Cerkev preganjajo, tam tudi vojaško orožje nima stanovitne sreče, zakaj kakor res je Bog s svojo Cerkvijo, tako res se mašuje nad njenimi preganjavci. Zgledok k temu. Mil. gosp. Bern. Frascolla, škof v mestu Foggia, pregnanec v Adrii, dobi 29. maj. trav. 1862 ponoči zaporno napoved od sodnije. Pooblastenec ali berič, ki je imel škofa seboj peljati, je v veliki zadregi, ko škof, svest si svoje veljave, jasno razodene, da ni njegova volja, iti za beričem. Treba je bilo tedaj sile k temu nasilstvu in napadu na posvečeno osebo, in odvoljen je bil karabinar, ki se je rad temu podvergel, kakor nekdanj rabeljni pri neverskih cesarjih, ter je z nogami taptal vrednost služabnika Božjega. Gospod pa je jasno pokazal, da pred vsim drugim mora človek Njemu pokoren biti — tudi z nevarnostjo svojega lastnega življenja, — in osem in štirideset ur po doveršenem bogoskrunskem djanji se zgrudi uni nesrečni karabinar merzel na zemljo — zadet od mertvuda; — v znamenje očitne kazni z nebés za to brezbožno djanje pa je vse obličje unega prederzneža očernelo kakor obraz žive hudobe (come la faccia d'un demonio). Celo mesto Adria, prestrašeno zavoljo te dogobbe, je še to dobo tega neoveržljiva priča. (Casi che non sono casi; Venezia 1863.) — Med mnogimi vražnimi spisi, ki so med ljudstvom razširjeni, je tudi spis, ki se mu po besedi tako-le pravi: „Duhovna Brainba, pred duhounach in fehitvotnach Najurnoftach ufaki krat per febi no-

fiti itd. K troschtanie usech teh, ktiri na vodi, inu na femli raifchejo, de bodo skus to mouzech te Nefrezhe pred ufmi navarnoftmi obvarvani.“ — Kakor v vsih enacih vražah so tudi tukaj lepe Božje besede in svete molitve zmešane in zbrozgane z naj nagjusnišimi lažmi in pravimi peklenskimi vražami, in na čelu je postavljena bogokletna izmišljarija, de so ti „Schegni“ od Boga oznanjeni in od papeža Urbana poterjeni. Svarimo torej vse katoliške Slovence pred temi in takimi zlo pregrešnimi vražami, ker vsak naj vé, da take vraže pasti je velik greh zoper prvo Božjo zapoved. V tem rokopisu je tudi nekaj pomenljivega za tiste, kateri terdijo, da bi si hitro glavo podvili, da je beseda „Slovenšina,“ „slovenski jezik“ itd. še mlečnato dete. Človek, ki je ta stari rokopis že svoje in njega pisal, je zdaj postaven mož, pristavljeno pa je na čelu rokopisovem to-le: „Iz nemfehkgiga u to „„suovenfko““ Spracho spraberneine, inu drukaine Köln u' tem Leti 1740.“

VENEC

v slavni spomin 16. vel. serpana 1863 novomašniku
visokocastitemu gospodu

VALENTINU KRAJNCU

pri sv. Marjeti v Slovenskih grčih.

Blagor mamki, ki zredila Te,
Vso ljubezen Ti darvala je;
Dati Cerkvi tacega junaka,
Nima sreče mati vsaka.

Res, prezgodaj mamka v grobu spi,
Al zgubljeno za Te z njó vse ni;
Ker v naročje milo Te je vzela,
Cerkvc — druga mat' vesela.

Beli limbarji naj Ti cvetó,
S Cerkve k Bogu naj Ti zrè okó,
Jezus bod' tovarš Ti vselej mili
V zdravju, v sreči, v britki sili.

Serčnost daj Ti Bog in čversto moč,
Da razganjaš greha černo noč,
Čiste skažeš Jezusu dušice,
Ki jih pasel boš ovčice. J. Dr. Vlastenski.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Jan. Voglar, mestni kapl., gre od sv. Jakopa v stoljno cerkev sv. Nikolaja; gosp. Jan. Gostiša od sv. Petra k sv. Jakopu, in gosp. Mart. Tomcc iz Šmartna pri Kranji k sv. Petru v Ljubljano.

Dobrotni darovi.

Za pogorelee v Cirklah na Dolenskem: Preč. g. k — c 5 gld.; — g. M. G. 1 gld.; dobra roka 1 gld.

Za afrik. misijon: Iz Kovorja 1 gld.; Dobrotnica 1 gld.; po v. č. g. A. P. 1 gld.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Nektere spise smo mogli nekoliko okrajšati, ker sicer bi predolgo ne prišli na versto. — G. J. M.: Lepa hvala! — G. P.: Vstregli ste nam. — G. J. B.: Zastran pesmi prosimo za zamero, — mogla se je odveč okrajšati. — G. —k: Bo boljši, da miazme ne mešamo, tvarina se dá drugač obrniti. — G. Šr.: Sv. pismo smo Vam poslali. — G. Bl. U. v n. O.: Ant. Mart. Sl. smo Vam poslali po pošti. — G. V.: Prelepa hvala! — G. M. na Šm. g.: Vse scasoma. — G. M. K.: Nekoliko preveč hipotetično; se bo vidilo. — G. P.—1: Prepozno. —